

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педагогіки та методики навчання іноземних мов

**Курсова робота з методики навчання англійської мови на тему:
«Формування англомовної лінгвосоціокультурної компетентності
у читанні в учнів основної школи»**

студентки групи СОа 14-19
педагогічного факультету романо-
германської та української філології
освітньо-професійної програми
Іноземні мови та літератури, методика
навчання іноземних мов і зарубіжної
літератури (англійська і друга
західноєвропейська мова)
за спеціальністю Середня освіта 014
Гулак Аріни Олегівни

Науковий керівник:
канд. пед. наук, старший викладач
Кузьменко Юлія Вікторівна
Національна
шкала _____
Кількість балів

Оцінка ЄКТС
_____

Члени комісії:

_____ Кузьменко Ю.В.
(підпис)

_____ Борецька Г.Е.
(підпис)

_____ Устименко О.М.
(підпис)

Київ – 2023

Список використаних скорочень

ІМ іноземна мова

КС комунікативна ситуація

КЧ компетентність у читанні

ЛСКК лінгвосоціокультурна компетентність

Ч читання

ЗМІСТ

Вступ.....	4
РОЗДІЛ 1. Теоретичні передумови формування англомовної лінгвосоціокультурної компетентності у читанні в учнів основної школи	
1.1. Загальна характеристика лінгвосоціокультурної компетентності.....	6
1.2. Особливості формування лінгвосоціокультурної компетентності у читанні	10
1.3. Психологічні особливості учнів основної школи.....	13
РОЗДІЛ 2. Методика інтегрованого формування англомовної лінгвосоціокультурної компетентності у читанні в учнів основної школи	
2.1. Аналіз НМК «Prepare 5» для 5 класу.....	16
2.2. Фрагмент уроку АМ з формування англомовної лінгвосоціокультурної компетентності у процесі навчання читання учнів 5 класу	18
ВИСНОВКИ.....	26
Резюме	
Summary	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ	
ДЖЕРЕЛ.....	28
ДОДАТКИ.....	32

ВСТУП

Формування лінгвосоціокультурної компетентності є невід'ємною частиною у вивченні мови. Воно забезпечує повне розуміння контексту в якому знаходяться носії мови, учні вивчають культуру, загальні відомості, географію та інші аспекти англomовної країни, а отже стають ближче до жителів цієї країни. Щоб зрозуміти повну картину світобачення та сприйняття світу носіїв виучуваної іноземної мови, учень має володіти лінгвосоціокультурною компетентністю. Ознайомлення з цим поняттям повинно відбуватися з початкової школи, розширивши поняття учнів про мову і середовище, яке вони мають пізнати.

Вивчаючи літературу з теми формування такої компетентності було виявлено, що даною темою зацікавлена неабияка кількість дослідників та методистів: Бачинська Н. Я., Голованчук Л. П., Голуб І. Ю., Гордєєва А. Й., Іванова А. С., Писанко М. Л., Рудакова Л. П., Шукліна С. В.. Проте, ще не було визначено особливостей формування ЛСКК в читанні в учнів основної школи.

Актуальність дослідження. В сучасному світі, який стрімко розвивається і прогресує, необхідно ознайомлювати учнів не тільки з власною країною та традиціями, а й відкривати для них інші соціуми і культури. У вивченні мови це є запорукою успішної комунікації у різних сферах діяльності. Без сформованої лінгвосоціокультурної компетентності вивчення іноземної мови не може бути повноцінним.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати, практично розробити та перевірити ефективність запропонованої методики формування англomовної лінгвосоціокультурної компетентності у читанні в учнів основної школи.

Об'єкт дослідження: процес формування англomовної лінгвосоціокультурної компетентності в учнів ОШ.

Предмет дослідження: методика формування англomовної лінгвосоціокультурної компетентності у читанні в учнів 5 класу.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати теоретичний матеріал з теми «Лінгвосоціокультурна компетентність»
2. Визначити загальну характеристику та етапи формування ЛСКК
3. Визначити психологічні особливості учнів основної школи та труднощі, які можуть мати учні при формуванні ЛСКК
4. Проаналізувати НМК 5 класу
5. Розробити фрагмент уроку з формування ЛСКК в учнів основної школи

Методи дослідження: теоретичні (аналіз наукової літератури з методики навчання ІМ, узагальнення вивченої літератури, систематизація отриманої інформації), емпіричні (спостереження за освітнім процесом, бесіди з учнями), пробне навчання, здійснене протягом педагогічної практики.

Наукова новизна: дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні методики формування англомовної лінгвосоціокультурної компетентності у читанні в учнів 6 класу.

Практичне значення: дослідження ми вбачаємо у здійсненні аналізу НМК «Prepare 5» для 5 класу та розробці позакласного уроку АМ з формування лінгвосоціокультурної компетентності у читанні в 6 класі.

Структура курсової роботи: наше дослідження складається з двох частин: теоретичної та практичної. Перша частина розкриває методику навчання та формування ЛСКК, а друга містить аналіз НМК «Prepare 5» для 5 класу, що демонструє практичну роботу з формування ЛСКК, та розроблений позакласний урок.

РОЗДІЛ 1. Теоретичні передумови формування англомовної лінгвосоціокультурної компетентності у читанні в учнів основної школи

1.1. Загальна характеристика лінгвосоціокультурної компетентності та етапи її формування

Головне завдання іноземної мови як освітньої галузі — вироблення в учнів умінь спілкуватися іноземною мовою, тобто формування комунікативних умінь: говоріння, розуміння на слух (аудіювання), читання та письма [7]. Проте, невід'ємною частиною оволодіння ІМ є лінгвосоціокультурна компетентність.

Лінгвосоціокультурна компетентність охоплює такі два види компетностей, як країнознавча та лінгвокраїнознавча, тобто учні мають одержати певні країнознавчі та лінгвокраїнознавчі знання. Країнознавчі знання — це знання з історії, географії, економіки, державного устрою та культури країни. Лінгвокраїнознавчі знання — знання особливостей мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови в певних ситуаціях спілкування.

Лінгвосоціокультурна компетентність (ЛСК) — це здатність і готовність особистості до міжкультурного спілкування [6].

В основі цього поняття лежить два важливих значення «спілкування» та «культура».

Культуру ми розуміємо під усім тим, що нажило і сформувало певний соціум. Це традиції, звички, вірування — усе, що формує та складає образ певного народу, як одного цілого. Звісно, найважливішою частиною культури є мова. Тому спілкування несе в собі ключову роль як спосіб комунікації, пізнання і розповсюдження власних знань [16].

Існує також таке поняття, як «культурна ідентичність». Це все, що відрізняє нас від інших народів: світобачення, традиції, звичаї, релігія та вірування [15].

Тому центральне місце в освітньому процесі має посісти формування здатності учня до участі у міжкультурній комунікації [1].

Це особливо актуально тепер, коли змішання народів, мов та культур дійшло високого рівня. За умов розширення контактів та інтеграції до світового співтовариства фонові знання та уявлення про історичні, соціокультурні, політичні, економічні та соціальні тенденції набувають особливого значення. Кожний соціум володіє специфічною, характерною тільки для нього картиною світу, що відповідає його фізичним, духовним, соціокультурним, технологічним проблемам [4].

Твердження американського етнолінгвіста Едварда Сепіра «Мова — це символічний ключ до культури» можна вважати ключовим для розуміння предмета і завдань лінгвосоціокультурної компетентності [3]. Основне завдання полягає у виявленні зв'язків між мовою і культурою народу, що є носієм цієї мови.

Культура також передбачає процес навчання, який складається з двох етапів: навчання та передавання. Засвоюється і передається вся система переконань, цінностей і поведінки через мову, яка також є культурою [18].

За компонентами можна виділити три субкомпетентності: соціолінгвістична, соціокультурна і соціальна. Кожна з них відповідно має свої особливості, вимагає специфічних знань та навичок.

Соціолінгвістична компетентність — це здатність особистості вибирати, використовувати і розуміти мовні та мовленнєві засоби іншомовного спілкування з національно-культурною семантикою відповідно до контексту, ситуації і стилю спілкування [6].

Соціокультурна компетентність — це здатність особистості набувати різноманітних культурологічних, лінгвокраїнознавчих, соціокультурних і міжкультурних знань і користуватися ними для досягнення своїх цілей в іншомовному спілкуванні [6].

Соціальна компетентність — це здатність особистості вступати в комунікативні стосунки з представниками інших країн у певних ситуаціях

(орієнтуватися в цих ситуаціях, керувати ними, вирішуючи можливі непорозуміння) [6].

Кожна з цих субкомпетентностей має свої особливості і характеризується складністю та багатокомпонентністю. Задля простоти та зручності Бігич О. Б. пропонує досить зрозумілу таблицю [6].

Таблиця 1

Склад і структура лінгвосоціокультурної компетентності

Компоненти ЛСК	Соціолінгвістична компетентність	Соціокультурна компетентність	Соціальна компетентність
Знання	<p>мовних і мовленнєвих засобів з національно-культурною специфікою різних рівнів:</p> <p>безеквівалентної і фонові лексики;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ сталих виразів, кліше, ідіом; ▪ лінгвістичних маркерів соціальних стосунків і ситуацій; ▪ фразеологізмів, афоризмів, прислів'їв і приказок; ▪ фонетичних і граматичних засобів спілкування; ▪ моделей дискурсу 	<p>про культуру і країну виучуваної мови, а саме їх:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ історико-культурного, ▪ соціокультурного, ▪ етнокультурного та семіотичного фонів; ▪ тем “табу” і “безпечних” тем спілкування 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Культуро-специфічних правил і норм спілкування; ▪ стандартизованих моделей комунікативної поведінки; ▪ паравербальних і невербальних засобів спілкування
Навички та вміння	<p>використовувати лінгвосоціокультурні знання для:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ розуміння та адекватної інтерпретації автентичних усних і письмових текстів будь-яких жанрів і типів та будь-яких форм презентації; ▪ здійснення успішного усного і писемного спілкування; 		

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ досягнення взаєморозуміння у безпосередньому спілкуванні
Здатність і готовність до	<ul style="list-style-type: none"> ▪ контактів з носіями мови; ▪ усвідомлення нерозривних зв'язків між мовою і культурою; ▪ соціолінгвістичної і соціокультурної спостережливості і чутливості; ▪ зіставлення феноменів рідної і чужої культур, їх аналізу та рефлексії; ▪ емпатії, толерантності, неупередженості, доброзичливості

Усі із зазначених складників є нерозривними і невід'ємними компонентами один одного. Проте, їх виокремлення допомагає краще зрозуміти сутність кожного явища, щоб глибше вивчити їх та врахувати під час навчального процесу. Формування лінгвосоціокультурної компетентності є складним та багатоетапним процесом. ЛСКК тісно пов'язана з іншомовною комунікативною компетентністю, тому навчання повинно здійснюватись інтегровано, поєднуючи велику кількість компонентів. Оскільки не існує універсальних етапів для формування та навчання ЛСКК, на основі дослідженого матеріалу можна розглянути такі:

1. Етап вивчення мови: Основним етапом є вивчення мови, зокрема, лексики, граматики та фонетики, а також культурних нюансів, що пов'язані з цією мовою. На цьому етапі формується базовий рівень лінгвістичної компетентності.

2. Етап вивчення культури: Наступним етапом є вивчення культури країни, де використовується мова. На цьому етапі формується соціокультурна компетентність. Важливо вивчити традиції, звичаї, менталітет та інші культурні особливості країни.

3. Етап практики: Практика використання мови в різних ситуаціях - основний етап формування лінгвосоціокультурної компетентності. Важливо мати досвід спілкування з різними людьми в різних ситуаціях,

щоб зрозуміти, як використовувати мову на практиці та відповідно до культурного контексту.

4. Етап самоосвіти: Найважливішим етапом є постійне поповнення знань і вдосконалення вмінь та навичок. Самостійна робота над вивченням мови, читанням літератури про культуру та інші методи підвищення рівня компетентності.

Отже, можна зрозуміти наскільки складним та всеохоплюючим є поняття лінгвосоціокультурної компетентності. Знання усіх її компонентів забезпечить вирішення міжкультурних непорозумінь при читанні, спілкуванні та письмі. Лінгвосоціокультурна компетентність дозволяє людям, що володіють іноземною мовою, почувати себе в культурному плані практично на одному рівні з носіями мови майже на рівних через спільну картину світу. І саме це і є кроком до адекватного опанування іноземної мови.

1.2. Особливості формування лінгвосоціокультурної компетентності у читанні

Лінгвосоціокультурна компетентність у читанні є одним з ключових аспектів мовної освіти. Вона передбачає не тільки здатність розуміти тексти, але й розуміння культурних, соціальних та історичних аспектів, пов'язаних з цими текстами.

Основні елементи лінгвосоціокультурної компетентності у читанні включають:

1. Знання мови: учні повинні мати достатні знання граматики, лексики та фонетики мови, щоб зрозуміти текст.
2. Знання культури: учні повинні бути ознайомлені з культурними традиціями, історією та культурними нормами країни, мову якої вони вивчають.
3. Соціальні навички: учні повинні розуміти різні соціальні ролі та поведінку людей у різних ситуаціях, щоб зрозуміти текст.

4. Когнітивні навички: учні повинні бути здатні до аналізу та інтерпретації текстів з різних точок зору.

5. Комунікативні навички: учні повинні бути здатні до взаємодії з іншими людьми в мовному середовищі, щоб зрозуміти текст [19].

Основними способами формування лінгвосоціокультурної компетентності у читанні є:

1. Читання текстів різної тематики та жанрів, які відображають різні соціальні, культурні та історичні аспекти життя.

2. Дослідження культурних та історичних аспектів країни мову, якої вивчають, що допоможе краще розуміти та аналізувати тексти.

3. Використання додаткових джерел інформації, таких як енциклопедії, словники та ресурси в Інтернеті, для збільшення культурної та історичної інформованості.

4. Практика використання нових слів та виразів, які є важливими для розуміння соціокультурного контексту та спілкування з мовними носіями.

5. Дискусії та обговорення текстів з іншими людьми, що дозволяє краще розуміти різноманітні точки зору та вивчати нові аспекти культури.

6. Вивчення літературних творів, які відображають історичні та культурні аспекти країни мови, яка вивчається.

Варто зазначити, що при формуванні ЛСКК через читання варто дотримуватись етапів навчання читання, розуміння та сприйняття тексту, а саме дотекстовий, текстовий та після текстовий [6].

На першому етапі, дотекстовому, учитель знайомить учнів з текстом, готує їх до подальшої роботи з ним. Вчитель обговорює назву твору, статті чи уривку, взятого з іноземного джерела, з учнями, прогножуючи зміст, пояснює значення важких та потенційно незрозумілих чи невідомих слів.

Починаючи текстовий етап, вчитель має зазначити мету читання тексту, пояснити завдання чи вправи, які будуть виконуватися після читання. Необхідно також переконатися, що учні розуміють ціль та мету завдання та готові до етапу

читання та сприйняття, усвідомлення змісту тексту. Текстовий етап полягає саме в читанні з розумінням подальшої роботи, завдань чи вправ.

Післятекстовий етап – контроль розуміння змісту прочитаного, виявляє рівень сприйнятого за допомогою вправ множинного вибору, перехресного, обговорення, тощо. На цьому етапі варто ретельно проаналізувати рівень усвідомлення прочитаного кожним учнем, здійснити перевірку та контроль знань, урахувати труднощі, які виникли при виконанні вправ для подальшої роботи з текстами.

Щоб читання пройшло успішно та результативно, вчитель має обрати текст що відповідає таким вимогам:

1. Текст є зрозумілим та не містить велику кількість невідомих слів
2. Текст відповідає рівню учнів
3. Текст відповідає віку, досвіду, інтересам та потребам учнів
4. Текст містить цікаву та корисну інформацію
5. Текст відповідає навчальному плану та/або пов'язаний тематично з виучуваною темою
6. Інформація подана в тексті виховує, навчає та розвиває учнів
7. Текст не містить неприйнятних виразів, змісту, підтексту

Особливо важливо при підборі тексту обирати саме автентичні джерела, адже навіть найкращий мовний спеціаліст не зможе всеціло охопити тему, яку необхідно вивчити. Так автентичні джерела містять не тільки корисний зміст, а й безліч корисних виразів, слів, граматичних явищ, що допоможуть краще розуміти носіїв мови. Важливість використання оригінальних матеріалів як основного джерела успішного оволодіння іноземною мовою доведено за дослідженнями І. Коломійчука [17], І. Закір'янової [20], М. Байрам [14].

При підборі тексту для читання необхідно ретельно пропрацювати подану в ньому інформацію заздалегідь. До прикладу, англійська мова багата на вирази, що не мають прямого перекладу та значення: a good egg – хороша людина, to burn

midnight oil – довго не лягати спати, тощо. І звісно, безліч інших аспектів, що мають бути перевірені в достовірному джерелі і тільки тоді презентовані учням.

Обираючи текст для читання варто розуміти різноманіття видів текстів. Яку б форму не обрав вчитель, важливо пам'ятати особливості стилю кожного з текстів. Наприклад, наукова література, яка дає знання про географію чи історію англomовної країни, зазвичай має формальний та академічний стиль написання. Повідомлення в соцмережах містять різні скорочення, сленг та написані в неформальному стилі. Такі види текстів стають у пригоді при вивченні міжособистісного спілкування між носіями, вони дають зрозуміти мовні тенденції та новотворення, покращують розмовну мову. В залежності від мети читання, важливо підібрати влучний вид тексту.

Отже, формування ЛСКК в читанні варто розглядати комплексно: обрати текст відповідний змісту поставленого завдання з автентичного джерела, переконатися в правильності перекладу на рідну мову, знайти еквіваленти з рідної мови, виокремити невідому для учнів лексику, граматичні явища, пройти етапи навчання читання (до текстовий, текстовий, після текстовий).

1.3. Психологічні особливості учнів основної школи.

Щоб розуміти специфіку викладання та формування лінгвосціокультурної компетентності, варто визначити, які психологічні особливості характерні учням основної школи.

Для учнів основної школи в цьому віці характерний перехід на новий рівень інтелектуального та психічного розвитку [3]. Спостерігається поступова зміна від конкретного до абстрактного мислення, з'являться навички систематизації та аналізу складних явищ. Відповідно, в школі варто дотримуватися чіткого пропрацьованого плану, який буде чітко структуровано за рівнями складності та темами, що впливатимуть одна з одною.

Оскільки учні ще тільки перебувають на етапі розвитку аналітичного та абстрактного мислення, необхідно уникати надмірного використання

теоретичного матеріалу, а нові поняття мають подаватися в контексті та поступово з опорою на вже відомий школяреві матеріал [10].

Учні також розвивають логічну пам'ять – виявлення та усвідомлення внутрішніх взаємозв'язків, принципів, вона базується на знаходженні спільного чи відмінного, виявлені закономірностей. Така пам'ять дозволяє легше та довше пам'ятати інформацію, тому доцільно використовувати ті методи та прийоми, що дозволять учням ефективно вивчати поданий матеріал як мовний, так і мовленнєвий. Сюди можемо віднести порівняльні схеми, таблиці, хронологічні шкали, графіки, асоціативні ряди, тощо [11].

Відомо з досліджень ХХ ст, що учням у віці 10-12 років особливо важко та некомфортно виконувати велику кількість репродуктивних вправ [13]. Тому основний фокус уваги варто змістити на продуктивні творчі вправи, що сприятиме більшій зацікавленості та самостійності учнів, а вчитель надає допомогу лише за необхідності.

Змінюється роль мотивації у навчальному процесі. Якщо раніше вона була зовнішньою і походила від вчителя чи батьків, то у цьому віці в учнів з'являється мотив самоосвіти. В цьому плані найкращими будуть уроки з навчання ЛСКК, оскільки вона не націлена на розвиток базових навичок мовних або мовленнєвих компетентностей, вона є окремою, то матеріали подані вчителем будуть цілком задовольняти потребу самоосвіти та розширення знань учнів.

Зростає також потреба в комунікації, що нерозривно пов'язана з мотивацією, пізнавальними запитам та інтересами особистості. Тому варто раціонально використовувати потребу учнів до спілкування. Створювати різні варіанти завдань, де кожен зможе себе проявити та висловити свою думку [8].

Успішна комунікація досягається, коли учні володіють знаннями про: 1) культуру інших країн на фактологічному рівні; 2) соціальними та етичними нормами, якими керуються представники інших культур; 3) ціннісними орієнтаціями [9].

Варто зауважити, що в цьому віці також спостерігається емоційна нестабільність, збудливість та вразливість до критики, зауважень, коментарів з боку однокласників, тощо. Перебудова нервової системи має великий вплив на поведінку учня, може спостерігатися необдуманість, безцільні суперечки, що є лише додатковим засобом самовираження. Варто розуміти, що таким чином учні проявляють своє критичне мислення, досягнення якого є одним із завдань гуманітарних предметів. Так само як і вміння аналізувати, помічати суперечності та відмінності, культурні розбіжності [14].

Отже, вибудовуючи навчальну стратегію необхідно вертати увагу на психологічні особливості учнів: тип уваги, тип мислення, тип пам'яті, мотивація, емоційний стан. Всі ці компоненти нерозривно пов'язані з процесами навчання та залучення учнів до навчання. Якщо вчитель розуміє вікові особливості учня, то може ефективно організувати навчальний процес.

Висновки до розділу 1

Дослідивши теоретичні матеріали та дослідження різних науковців, ми дійшли висновку, що формування ЛСКК у читанні є комплексним та має бути правильно інтегрованим у освітній процес. Текст має бути автентичним та відповідати ряду вимог, а саме віку, досвіду, інтересам учнів та навчальним цілям. Формуючи ЛСКК в учнів варто не лише концентруватися на культурі країни ІМ, що вивчається, а й порівнювати її з власно. Відповідно до особливостей психологічного розвитку учні основної школи вимагають особливого правильного підходу в освітньому процесі.

РОЗДІЛ 2. Методика формування англомовної лінгвосоціокультурної компетентності у читанні в учнів основної школи

2.1. Аналіз НМК «Prepare 5» для 5 класу

З метою перевірки запропонованої методики формування ЛСКК у читанні в учнів основної школи в реальних умовах навчання, протягом педагогічної практики, котра відбувалася в спеціалізованій школі №125 міста Києва протягом 4 тижнів, було проаналізовано НМК «Prepare 5» для 5 класу та розроблено фрагмент уроку.

Підручник опубліковано видавництвом «Лінгвіст» 2022 року за авторства Джоанни Кости та Мелані Вільямс для учнів 5 класу (рівень англійської мови А2). Загальна кількість сторінок – 163, усього 20 розділів. Підручник має аудіо та відео матеріали та складається з цілого комплексу засобів: Student's book, Teacher's book, Workbook, Grammar, Tests.

«Prepare 5» розвиває всі наскрізні уміння та мовні і мовленнєві компетентності за допомогою залучення учнів до різних видів діяльності. Підручник відповідає інтересам, потребам, досвіду та мовному рівню учнів.

Для формування лінгвосоціокультурної компетентності Prepare 5 має розділи «Culture», які рівномірно розподілені між іншими розділами підручника тематично:

1. The United Kingdom
2. Cities and towns of Ukraine
3. Holidays in the USA
4. Holidays in Ukraine
5. Youth clubs in UK
6. Museums around the world
7. Beach culture in Australia and New Zealand

Проаналізувавши кожний відповідний розділ та наявні в підручнику вправи було зроблено такі висновки:

1. Підручник надає повну базову інформацію про англомовні країни
2. Розширює кругозір учнів про англомовний світ
3. Знайомить з культурою та традиціями
4. Знайомить з поняттями, пам'ятками та визначними місцями
5. Допомагає визначити власну ідентичність та індивідуальність, оскільки має порівнюючі теми: *Cities and towns of Ukraine, Holidays in Ukraine*
6. Допомагає здобути базові навички в говорінні, письмі, читанні, аудіюванні відповідно до запропонованих тем
7. Формує розуміння культури англомовного середовища

Кожен розділ містить в собі частини, спрямовані на розвиток різних компетентностей: читання, аудіювання, письмо та говоріння. Оскільки нас цікавить саме формування лінгвосоціокультурної компетентності у читанні розглянемо процедуру її формування на прикладі розділу «*The United Kingdom*» та відповідних вправ.

Розділ «*The United Kingdom*» розпочинається з низки підготовчих вправ спрямованих на покращення та розвиток лексичного запасу учнів, що в подальшому допоможе учням у читанні та розумінні змісту прочитаного.

Підручник пропонує говоріння в якості до текстового етапу. Через перелік запитань учні готуються до читання.

Матеріалом для читання служать монологи жителів з різних куточків країни. В них подана коротка інформація про них самих та місце, в якому вони проживають (*див. Додаток А*).

Для післятекстового етапу в підручнику подано вправи переважно некомунікативні репродуктивні.

Оскільки формуючи читацьку компетентність необхідно пройти етапи: дотекстовий, текстовий та післятекстовий – при підготовці до уроку необхідно враховувати це.

Типи вправ для формування ЛСКК можуть бути такі: рецептивні, рецептивно-репродуктивні, умовно-комунікативні, комунікативні, індивідуальні, групові, мінімально керовані. Види вправ: Читання з метою отримання ЛСК інформації за ключовими словами; читання фрагментів і текстів з метою співвіднесення і порівняння вилученої ЛСК інформації; вибір абзацу/речення, що розкриває тематику статті; заповнення тексту поданими реченнями, які пропущені; виправлення неправильних тверджень.

Для формування ЛСКК підручник пропонує також рубрику «Factfile» – це низка фактів, що видлена і презентована окремо, проте тематично пов'язана. В розділі «The United Kingdom» рубрика презентує загальні факти про країну. *(див. Додаток А)*

Специфічна лексика виділена жовтим кольором та тренується учнями у додаткових вправах. Підручник пропонує також вправи спрямовані на навчання: говоріння, аудіювання та письма.

Роблячи аналіз даного підручника, було зроблено висновок, що він відповідає всім вимогам, яких необхідно дотримуватися при формуванні лінгвосоціокультурної компетентності у читанні. Підручник насичений різними темами, що допоможуть поглибити знання про культури англomовних країн та вивчити нове соціальне середовище. Теми для формування ЛСКК розподілені рівномірно по всьому підручнику та супроводжуються розділом про власну культуру.

2.2. Фрагмент уроку АМ з формування англomовної лінгвосоціокультурної компетентності у читанні в 5 класі

Задля більшого розуміння процесу формування ЛСКК, нами було розроблено фрагмент уроку з інтегрованого формування читацької та лінгвосоціокультурної компетентності з теми «Christmas in England».

Було обрано текст для читання відповідній темі уроку, де пропонувалася коротка розповідь про класичне Різдво в Англії. Перед читанням учні ознайомились та автоматизували дії з ЛО, що могли б викликати труднощі під час читання, пройшли підготовчий, дотекстовий етап. Перед читанням тексту було пояснено ціль читання. У якості післятекстового етапу учні відповідали на запитання, а також пройшли тест.

Такий урокдопоміг учням зрозуміти особливості цього свята в середовищі, мову якого вони вивчають. Що в подальшому допоможе їм в спілкуванні з жителями Англії, наблизить їх до усвідомлення традицій та звичок іноземців, поглибить їх знання про світ.

Фрагмент уроку з інтегрованого формування англомовної читацької та лінгвосоціокультурної компетентностей для учнів 5-Б класу

Тема заходу: Christmas in England

Цілі уроку:

Практичні:

1. Ознайомити та автоматизувати дії учнів з новими ЛО
2. Навчити учнів сприймати та розуміти прочитаний текст з теми «Різдво»
3. Ознайомити та автоматизувати дії учнів з новими ЛО з теми «Різдво»
4. Навчити учнів сприймати та розуміти прочитаний текст з теми «Різдво»

Освітні: формувати в учнів лінгвосоціокультурну компетентність, ознайомити учнів з традиціями святкування Різдва в Англії, розвивати та розширювати світогляд учнів, зокрема щодо традицій англійців

Розвивальні: розвивати інтерес до теми, що вивчається та англійської мови загалом; розвивати слухове та зорове запам'ятовування інформації, розвивати уміння узагальнювати та систематизувати інформацію

Виховні: виховувати повагу та інтерес до інших культур та традицій, виховувати відчуття власної ідентичності та ідентичності іншої країни, народу.

Обладнання: картки з новими ЛО, відеозапис «Learn Christmas Vocabulary», презентація, та текст «Christmas in England».

Схематичний план фрагменту уроку

1. Підготовка до уроку. Організація класу – 3 хв.
2. Ознайомлення з новими ЛО – 3 хв.
3. Перегляд відео – 4хв.
4. Автоматизація дій учнів з новими ЛО – 6 хв.
5. Обговорення традиційного українського Різдва– 5 хв.
6. Навчання читання – 7 хв.

Етапи. Прийоми	Хід уроку
<p>Етап 1. Підготовка до уроку. Організація класу</p> <p>Приєм: Бесіда з учнями</p>	<p>T: Hello, dear students. New Year and Christmas holidays will begin very soon. Therefore, today we will talk about Christmas in England. We will learn about the traditions, decor, dishes and peculiarities of celebrating this holiday in England.</p>
<p>Етап 2. Ознайомлення учнів з новими ЛО з теми «Christmas»</p> <p>Приєм 1: Повторення нових ЛО за вчителем</p>	<p>T: Here we have cards with our new words. Look</p>

Прийом 2: Перегляд відео

Етап 2. Автоматизація дій учнів з новими ЛО з теми «Christmas»

Прийом 1: Виконання тестового завдання перехресного вибору

at the picture and repeat after me. Christmas tree!

C: Christmas tree!

T: Snowflake!

T: Great! Let`s watch a short video.

https://www.youtube.com/watch?v=p_EUtiDZglg

T: Excellent! Now, you need to match the words to the pictures.

Прийом 2: Виконання вправи на відтворення ЛО

T: Great! Fill in these words with vowels.

Name _____

Christmas Words - Fill in the Vowels

Look at each Christmas picture and fill in the missing vowels for each Christmas word.

 pr_s_nt	 st_ck_ng
 _rn_m_nt	 s_nt_
 sn_wm_n	 _ng_l
 c_ndl_	 tr__

Christmas Worksheets | © Copyright AllKidsNetwork.com | www.allkidsnetwork.com

Етап 3. Навчання читання

3.1 Дотекстовий

Прийом: Обговорення традиційного українського Різдва

T: Do you know any Christmas traditions in England or in Ukraine?

S1: We decorate Christmas tree.

S2: People usually cook a turkey in England.

S3: We buy presents for everyone.

T: Amazing! Do you know what a chimney is?

S1: It is like fireplace.

3.2 Текстовий

Прийом: Читання тексту

T: Now, let`s read about Christmas celebration in England. Read carefully! You are going to answer the questions bellow.

3.3 Післятекстовий

Приєм 1: Контроль розуміння змісту прочитаного за допомогою запитань

Приєм 2: Виконання тестового завдання

Christmas in England

In England, children do not get their presents on Christmas Eve, 24th of December. Father Christmas comes at night when everyone is asleep. His reindeer can fly and takes him from house to house to deliver all the gifts. They land on the roofs of the houses and then Father Christmas climbs down the chimney to leave the presents under the Christmas tree. In the morning of Christmas Day the 25th of December, children usually get up very early to unwrap their presents. Then they have plenty of time to play with their new toys. Christmas dinner is served in the early afternoon. Most people eat turkey, sprouts and loads of other vegetables, not forgetting Christmas pudding. The 26th of December is called Boxing Day. It has not always been a holiday. People used to go back to work on that day where their bosses gave them little Christmas presents in small boxes. That is why the day is called Boxing Day.

Read the text again and then answer the questions below:

1. When do children get their presents?
_____
2. Where does Father Christmas's Sleigh land?
_____
3. Where does he leave the presents?
_____
4. What do people eat on that day?
_____
5. Why is the 26th of December called Boxing Day?
_____

ISLCollective.com

T: Let's answer the questions!

T: Let's move on with a short test.

Questions:

1. When do children in England receive their Christmas presents?

- a) On Christmas Day
- b) On Christmas Eve
- c) On Boxing Day
- d) On New Year's Day

2. How does Father Christmas deliver the gifts?

- a) By car
- b) By bike
- c) By reindeer

d) By walking

3. Where does Father Christmas leave the presents?

- a) Under the bed
- b) Under the Chamas tree
- c) In the living room
- d) In the kitchen

4. When do children usually unwrap their presents?

- a) On Christmas Eve
- b) On Boxing Day
- c) In the morning of Christmas Day
- d) In the afternoon of Christmas Day

5. What is served for Christmas dinner in England?

- a) Pizza and fries
- b) Fish and chips
- c) Turkey, sprouts, and other vegetables
- d) Sushi and noodles

6. What is Christmas pudding?

- a) A type of cake
- b) A type of soup
- c) A type of sandwich
- d) A type of drink

7. What is Boxing Day?

- a) A day to box gifts
- b) A day to go back to work
- c) A holiday
- d) A day to eat leftovers

8. Why is it called Boxing Day?

- a) Because people used to box gifts on that day
- b) Because people used to go back to work on that day
- c) Because bosses gave their employees little

	<p>Christmas presents in small boxes on that day d) Because people used to box with each other on that day</p> <p>9. What did people used to do on Boxing Day? a) Go back to work b) Eat Christmas pudding c) Unwrap presents d) Box gifts</p> <p>10. What did bosses give their employees on Boxing Day? a) Little Christmas presents in small boxes b) Money c) A day off d) Nothing</p>
--	---

Отже, такий фрагмент уроку допоможе учням розвинути кругозір, познайомитись з культурою та традиціями країни ІМ, що вивчається. Також, проходження подібний тем на уроках зніме труднощі у спілкуванні з носіями мови.

Висновки до розділу 2

Здійснивши практичну частину дослідження(проаналізувавши НМК та розробивши фрагмент уроку з інтегрованого формування читацької та лінгвосоціокультурної компетентностей) нами було виявлено, що формування ЛСКК за допомогою читання є досить дієвим способом у реалізації поставленої цілі. Читання дозволяє не тільки дізнатися багато нової інформації про культуру, а й ознайомитися та автоматизувати дії з лексичними та граматичними явищами притаманними ІМ країни, що вивчається. Ми також дійшли висновку, що в здійсненні такого комплексного підходу варто використовувати автентичні джерела, що відповідають інтересам, досвіду та мовному рівню учнів.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи теоретичну та практичну частину досліджень можна дійти таких висновків:

1. Формування ЛСКК у читанні є актуальною та важливою темою, адже сучасний світ вимагає досить всеохоплюючих знань про культуру інших країн та народів. За підсумком теоретичного матеріалу різних науковців (Бігич О.Б., Бориско Н. Ф., Пасічник О. С. Браям М.) можемо зауважити, що формування лінгвосоціокультурної компетентності складний і багатокомпонентний процес, що має бути комплексним та правильно інтегрованим у навчальний процес. Формування лінгвосоціокультурної компетентності в читанні вимагає дотримання етапів: текстового, дотекстового та післятекстового. Це забезпечить послідовне та поетапне залучення учнів до роботи, що призведе до ефективного результату. Необхідно зважати на психологічні та вікові особливості учнів при формуванні компетентності. В основній школі варто робити акцент на невеликих текстах, проте підготовка учнів до читання має бути ширшою, має бути передбачена кожна трудність, з якою може стикнутися учень.

2. Практична частина дослідження, а саме Аналіз НМК Prepare 5 та розробка фрагменту уроку, показала, що доцільно використовувати короткі змістовні та автентичні тексти, формуючи лінгвосоціокультурну компетентність. Вправи та їх різноманіття впливають на зацікавленість та залученість учнів у навчальний процес. Так вправа для перевірки змісту прочитаного має бути відносно короткою (5-7 пунктів), комунікативною, продуктивною. Текст має відповідати досвіду, інтересам та мовному рівню учнів.

РЕЗЮМЕ

Формування лінгвосоціокультурної компетентності є важливим компонентом при вивченні мови, адже знання культурних та соціальних особливостей країни, мова якої вивчається є ключовим пунктом в успішній комунікації. Культура, традиції, звичаї, поведінка, базові знання про країну(географія, історія), різні соціальні та міжособистісні аспекти мають бути розглянуті на уроках іноземної мови, оскільки це все прямо впливає на спілкування з носієм мови. Найуспішнішим методом формування лінгвосоціокультурної компетентності є читання різноманітних текстів, що дає нам усвідомити не тільки складову змісту тексту, а й мовні засоби іноземної мови, що вивчається.

Курсова робота складається зі вступу, 2 розділів. У списку літератури нараховується 21 джерело, у тому числі – 6 англійською мовою, 2 – іспанською, 2 – російською.

У першому розділі курсової роботи розкрито теоретичний аспект формування лінгвосоціокультурної компетентності у читанні на базі різних наукових та дослідницьких робіт.

У другому розділі на практичному досвіді розкривається питання формування лінгвосоціокультурної компетентності: аналіз підручника, вправ, розроблений фрагмент уроку для формування лінгвосоціокультурної компетентності.

Ключові слова: лінгвосоціокультурна компетентність, компетентність у читанні, читання, текст.

SUMMARY

The formation of linguistic and sociocultural competence is an important component in language learning, because knowledge of the cultural and social characteristics of the country whose language is being studied is a key point in successful communication. Culture, traditions, customs, behavior, basic knowledge about the country (geography, history), various social and interpersonal aspects should be considered in foreign language lessons, since all this directly affects communication with a native speaker. The most successful method of forming linguistic and sociocultural competence is reading various texts, which allows us to understand not only the content of the text, but also the linguistic means of the foreign language being studied.

The term paper consists of an introduction, 2 parts. The bibliography includes 21 sources, including 6 in English, 2 in Spanish, and 2 in Russian.

In the first part of the course work, the theoretical aspect of the formation of linguistic and sociocultural competence in reading is disclosed on the basis of various scientific and research works.

In the second part, the question of formation of linguistic and sociocultural competence is revealed based on practical experience: analysis of the textbook, exercises, developed lesson for formation of linguistic and sociocultural competence.

Key words: linguistic, sociocultural competence, reading competence, reading, text.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вежбицька А. Мова. Культура. Пізнання.: Москва, 1999. 198с.
2. Голубовська І.А. Етнічні особливості мовних картин світу: монографія. Київ, 2002. 254 с.
3. Гусева В. О.Формування готовності вчителів початкових класів у післядипломній освіті до забезпечення наступності навчання в початковій та основній школі: Хмельниц. нац. ун-т, Хмельницький, 2012. 20 с.
4. Державна національна програма «Освіта, Україна ХХІ століття». Київ: Райдуга, 1994. 64 с.
5. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ: Ленвіт, 2004. 261 с.
6. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін.; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ, 2013. 590 с.
7. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5 – 9 класи. Київ. 2020 р. 113 с.
8. Пасічник О. С. Дидактичне обґрунтування емоційно-ціннісного компонента змісту навчання іноземних мов. *Український педагогічний журнал*. 2019. Вип. 1. с. 45—56.
9. Пасічник О. С. Міжкультурна медіація — переосмислення місця і ролі рідної мови у навчанні іноземних мов. *Проблеми сучасного підручника*. 2019 Вип. 22, с. 213—223.
10. Пасічник О. С. Раціоналізація змісту чинної навчальної програми з англійської мови для основної школи: мовний аспект, *Проблеми сучасного підручника*, Вип. 17, 2016. 329 с.

11. Савельева Д. В. Питання формування соціокультурної компетентності при вивченні англійської мови. *Сучасні методи та технології викладання іноземних мов*. 2019. С. 54 – 56.
12. Иванченко, Практическая методика обучения иностранным языкам. Методическое пособие, С.-Петербург, Россия: КАРО, 2016. 256 с.
13. Карпов И. В. Улучшить преподавание иностранных языков в школе. *Иностранные Языки в Школе*. 1957. №2, с. 50-57.
14. American Psychological Association. *Developing Adolescents: A Reference for Professionals*. 2002. 45 p.
15. Byram, M., & Wagner, M.. Making a difference: Language teaching for intercultural and international dialogue. *Foreign Language Annals*. 2018. P 51, 140-151.
16. Cuyo Vela, Claudia Fiorela. La importancia de la identidad cultural para los estudiantes del nivel básico para optar el grado de bachiller, 2020. 12 с. URL:<https://hdl.handle.net/20.500.12727/8707> (дата звернення 25.04.2023)
17. Key competences for lifelong learning. European Union. 2019. P 14 – 20. URL:<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8-a1f3-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en> (дата звернення 20.04.2023)
18. Kolomiychuk, I.M. Authentic materials as the effective means of providing the socio-cultural direction in foreign language teaching. 2017. P 102-105.
19. Nelson Martínez. *Identidad cultural y educación*, 2021. 5 с. URL: <http://www.redicces.org.sv/jspui/bitstream/10972/2055/1/3.%20Identidad%20cultural%20y%20educacion.pdf> (дата звернення 25.04.2023)
20. Shakirovna, F. Developing students' socio-cultural competence by reading english literature. 2022, 220 с. URL:<https://doi.org/10.52974/jena.1203937> (дата звернення 20.04.2023)
21. Zakiryanova, I.A. Forming sociocultural competence of future teachers of the foreign languages (English) in the process of professional training (Doctoral

thesis, Institute of Higher Education of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine). 2016. P 11-20.

Додаток А

3 Read the web page quickly. Were your answers in Exercise 2 correct?

23

Hello. I'm Owen and I'm **Welsh**.
Caernarfon Castle is in Wales. It's a very big castle. Look at the photo!
Rugby is an important sport in Wales.

Caernarfon Castle

Hi. I'm Ross and I'm **Scottish**.
Loch Ness is in Scotland. It's a famous lake.
'Loch' is a Scottish word that means 'lake'.
The thistle is a symbol of Scotland.

Loch Ness

Hello. I'm Poppy and I'm **English**.
The Shambles is in York, England.
It's a very old street.
The lion is a symbol of England.

The Shambles

Hi. I'm Emily and I'm **Northern Irish**.
The Giant's Causeway is in Northern Ireland.
Can you see the big rocks in the photo?
These rocks are very old. There is a story about a giant and the rocks.
The shamrock is a symbol of Ireland.

The Giant's Causeway

18 CULTURE

FACTFILE **The United Kingdom**

There are three countries in Great Britain. They are England, Scotland and Wales.
The United Kingdom is different. It is Great Britain (England, Scotland and Wales) and Northern Ireland.
The United Kingdom is a good place for young people to visit. There's lots to see and do.